

Myönteisen aluekehityksen ohjelma

Ohjelmapohja

Vantaa

STRATEGINEN OHJELMA

Sisällysluettelo

1. Strategisen ohjelman perustiedot	4
2. Tiivistelmä	5
3. Toimialojen ja palvelujen kytkeytyminen ohjelmaan	6
4. Ohjelman tavoiteltu muutos	10
5. Strateginen yhteys ja raja	11
5.1. Kytkeä kaupunkistrategiaan	11
5.2. Ohjelman raja ja suhteet muihin ohjelmiin	12
5.3. Ohjelma osana strategista muutosta	13
6. Muutoksen toteuttaminen	15
7. Myönteisen aluekehityksen ohjelman kaupunkitasoinen tavoite	20
8. Myönteisen aluekehityksen ohjelman kohdekaupunginosien tavoitteet	22
8.1. Hakunila	22
8.2. Havukoski	24
8.3. Myyrmäki	27
9. Vaikuttavuus ja avainindikaattorit	30
10. Muutoksen toteuttaminen ja menestystekijät	31
10.1. Muutoksen osa-alueet	32
10.2. Menestystekijät ja muutostoimenpiteet	33

Julkaisija

Vantaan kaupunki

pvm 05/2026

Yhteyshenkilö tarvittaessa tai toimialatieto/yksikkö

Ohjelmajohtaja Hannu Rusama

1. Strategisen ohjelman perustiedot

Ohjelman nimi: Myönteisen aluekehityksen ohjelma

Strategiakausi: 2026–2029

Ohjelman omistajat: Riikka Åstrand, Matti Ruusula

Ohjelmajohtaja: Hannu Rusama

Ohjausryhmä: Riikka Åstrand, Matti Ruusula, Ilkka Kalo, Leena Rusanen, Kimmo Viljamaa, Juha Nurmi, Susanna Issakainen

Neuvonantajaryhmä: Venla Bernelius (OKM), Pasi Saukkonen (Helsingin kaupunki), Elina Palola (STM), Juha Malm (Lähi-Tapiola), Mikko Nurminen (Nubacom)

Lisäksi rakennamme pohjoismaisten kaupunkien verkostoa Nordic Safe Citiesin kanssa segregaaion ja turvallisuuden teemoissa.

Versio ja päiväys: 29.9.2026

2. Tiivistelmä

Myönteisen aluekehityksen ohjelman tavoitteena on ehkäistä ja kääntää kaupunkisegregaation kehityskulkua Vantaalla vahvistamalla kaupunginosien elinvoimaa, hyvinvointia ja vetovoimaa. Vaikka Suomi on pitkään välttynyt moniin Euroopan maihin verrattuna syvälle juurtuneelta segregatiolta, kaupungistumisen myötä ilmiö on voimistunut ja näkyy kasvavassa määrin myös Vantaalla. Samalla ymmärrys segregatiion pitkäaikaisista vaikutuksista ja siihen liittyvistä riskeistä on lisääntynyt, mutta käytännön toimia ilmiön ehkäisemiseksi ja sen vaikutusten hillitsemiseksi on onnistuttu juurruttamaan liian vähän.

Ohjelma keskittyy kolmeen kohdealueeseen, Hakunilaan, Havukoskeen ja Myyrmäkeen, joiden kehityshaasteet ja vahvuudet ovat erilaisia ja edellyttävät aluekohtaisia ratkaisuja. Tavoitteena on tunnistaa kaupunginosien kehitykseen vaikuttavat keskeiset muutostekijät, arvioida tunnistettuja riskejä sekä löytää ja toteuttaa vaikuttavia keinoja myönteisen kehityksen vahvistamiseksi. Työ perustuu kolmeen toisiinsa kytkeyvään kehittämisspolkuun: tulevaisuuspolkuun, asumisen polkuun ja turvallisuuspolkuun. Näitä yhdistää hyvinvointia suojaavien tekijöiden vahvistaminen sekä pyrkimys rakentaa pitkäjänteisesti myönteisiä kehityssuuntia alueille.

Ohjelmassa rakennetaan systemaattisesti alueellista tietopohjaa ja syvennetään ymmärrystä segregatiosta ilmiönä. Tietoon perustuvan kehittämisen tueksi etsitään, kehitetään ja toimeenpannaan sekä uusia kokeiluja että hyväksi todettuja toimintamalleja, samalla seuraten niiden vaikuttavuutta. Ohjelma hyödyntää aktiivisesti kumppanuuksia ja ulkopuolista rahoitusta uusien ratkaisujen löytämiseksi sekä tarkastelee palvelurakenteen kehittämistarpeita, jotta palvelut vastaisivat paremmin eri kaupunginosien lähtökohtia ja tarpeita. Myös kaupunkisuunnittelussa ja esimerkiksi

kouluverkkosuunnittelussa huomioidaan aiempaa vahvemmin segregaat-
tion ehkäisy.

Perinteisesti negatiivisia kehityskulkuja on pyritty torjumaan lisäämällä eri-
laisia tukipalveluita ja korjaavia toimenpiteitä. Myönteisen aluekehityksen
ohjelma täydentää tätä lähestymistapaa painottamalla alueiden omia
vahvuuksia ja mahdollisuuksia. Tavoitteena on vahvistaa kaupunginosien
identiteettiä, yhteisöllisyyttä ja positiivista naapurustokulttuuria, joka raken-
tuu asukkaiden arjesta, osallisuudesta, luovuudesta ja toimeliaisuudesta.
Kaupunkitila nähdään ympäristönä, jossa kulttuuri, liike, kohtaamiset ja yh-
teinen tekeminen lisäävät alueiden elävyyttä, näkyvyyttä ja vetovoimaa.
Näin ohjelma pyrkii siirtämään painopistettä pelkästä ongelmien eh-
käisystä myönteisen tulevaisuuden aktiiviseen rakentamiseen.

Samalla ohjelma tukee kaupungin strategista uudistumista kehittämällä
toimintatapoja, johtamista ja osaamista niin, että segregaat-
tion ehkäisy muodostuu pysyväksi, poikkihallinnolliseksi ja vaikuttavaksi osaksi kaupun-
gin perustoimintaa.

3. Toimialojen ja palvelujen kytkeytyminen ohjelmaan

Kasvatus ja oppiminen

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala on keskeisessä roolissa myönteisen
aluekehityksen edistämisessä Vantaalla. Koulujen, oppilaitosten ja varhais-
kasvatuksen yksiköiden eriytyminen heijastelee alueellista väestöraken-
netta, ja sen vaikutukset näkyvät oppijoiden lähtökohdissa, oppimistulok-
sissa ja hyvinvoinnissa. Toimialalla eriytymisen ehkäisyä ja sen kielteisten
vaikutusten lieventämistä toteutetaan laajalla toimenpidekokonaisuudella.

Toimiala kehittää segregaatiotietopohjaa yhteistyössä muiden toimialojen kanssa, jotta aluekehitykseen voidaan vaikuttaa ennakoivasti ja vaikuttavasti. Segregaatiotietoa hyödynnetään muun muassa resurssien kohdentamisessa, palveluverkkosuunnittelussa ja oppilaaksi ottamisessa.

Toimiala kohdentaa perusrahoitusta tarveperusteisesti esimerkiksi sosio-ekonomisten kriteerien (Kota-indeksit) perusteella ja oppimisen tuen tietoihin perustuen. Lisäksi toimiala käyttää eriytymiskehityksen ehkäisyyn sekä valtiolta saatavaa kohdennettua rahoitusta että kaupungin omaa Kota-rahoitusta.

Toimialalla työskentelee lakisääteisen henkilöstön lisäksi henkilöstöä, joiden työn avulla haetaan vaikuttavuutta eriytymiskehityksen lieventämiseen. Tällaisia henkilöstöresursseja ovat muun muassa kehittäjäopettajat- ja sionomit, monikieliset ohjaajat, koulu- ja opiskeluvalmentajat sekä aluekoordinaattorit. Alueelliseen eriytymiseen vastataan myös erilaisilla lisäresursseilla oppijoille sekä palkan lisinä henkilöstölle.

Yhtenä segregaatiota tuottavana tekijänä toimialalla on tunnistettu vieras-kielisen taustan tuottamat erot oppimistuloksissa sekä hyvinvoinnissa. Toimiala on sitoutunut monikielisten oppijoiden osaamisen kehittämistyönsään vahvistamaan Vantaalla yhdenvertaista, kestävää ja kieli- ja kulttuuritietoista kasvatus- ja koulutusjärjestelmää. Työssä korostuu myös vieras-kielisten huoltajien tukeminen.

Kaupunkikulttuuri ja hyvinvointi

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan palveluissa painotetaan tekemistä aiempaa vahvemmin valittuihin kolmeen kaupunginosaan alueelliset tarpeet ja toiveet huomioiden.

Jokaisessa näistä kaupunginosasista on nuorisotila, asukastila ja kirjasto. Pian jokaisesta kohdekaupunginosasta (tai niiden välittömässä

läheisyydessä) löytyy myös uimahalli ja monimuotoisia muita liikuntapaikkoja. Palveluissa painotetaan erityisesti kaupunginosien erityisiä tarpeita, tuetaan yhteisöjä ja omaehtoisen toiminnan järjestämistä, tarjotaan lukutaito- ja kieliopetusta kirjastoissa sekä tehdään tiivistä yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa.

Kulttuuria vahvistetaan ja laajennetaan osana kaupunginosien arkea lisäämällä matalan kynnyksen ulkotapahtumia ja rikastamalla asukastilojen ja kirjastojen sisältöjä asukkaiden toiveista nousevalla kulttuurilla, jotta alueille syntyy enemmän eläviä, merkityksellisiä kohtaamisia. Kaupunginosien omaleimaista identiteettiä vahvistetaan yhteiskehittämällä ja rakentamalla sujuvaa yhteistyötä ja hyödyntämällä olemassa olevia tiloja ja resursseja viisaasti ja vaikuttavasti.

Myös koulujen yhteyteen viedään erityisiä toimia: Harrastusten Vantaa – kokonaisuudessa panostetaan maksuttomia harrastuksia erityisesti niihin kouluihin, joissa muuten harrastetaan vähemmän. Tempo-orkesteri ja koulujen urheilujoukkue –toimintoja toteutetaan kouluilla osana koulupäivää. Harrastuspolkuja kehitetään Harrastusten Vantaasta ja Tempo-orkesterista eteenpäin pitkäjänteisiin harrastuksiin ja tuetaan lasten ja nuorten pitkäjänteisen harrastamisen jatkumista lasten ja nuorten juhlarahaston avulla. Havukosken Kytöpuiston alakoululla kehitetään kokonaiskoulupäivämallia, josta saatuja oppeja voidaan tulevaisuudessa hyödyntää myös muissa kouluissa ja alueilla.

Aikuisten osallisuutta vahvistetaan lisäämällä maahanmuuttajakoulutuksen ja suomen kielen opetuksen saavutettavuutta kaupunginosien tarpeet huomioiden. Kaupunginosissa kehitetään yhteisöbudjetoinnin mallia, jossa asukkaiden toiveet ja tarpeet ohjaavat alueella kehitettäviä asioita. Avoimia käyttövuoroja kehittämällä luodaan liikuntatiloihin ohjattuun toimintaan ja urheiluseuratoimintaan kuulumattomille ihmisille mahdollisuuksia päästä matalalla kynnyksellä liikkumaan, vaikkapa koko perheen kanssa pelaamaan korista sisäliikuntapaikkaan. Avustuksilla tuetaan kohdennetusti seurojen ja järjestöjen toimintaa kaupunginosien tarpeiden mukaisesti.

Kaupunkiympäristö

Kaupunkiympäristön toimialalla maa- ja asuntopoliittisilla periaatteilla, VAKIO-mallilla (Vantaan kasvun ja investointien malli) ja kaavoituksella varmistetaan asuntotarjonnan ja omistusmuotojen monipuolisuus, asuntotutannon vastaaminen erilaisiin asumisen tarpeisiin sekä investointien kohdentaminen oikea-aikaisesti ja tarvelähtöisesti. Kaavoituksella ja yleisten alueiden suunnittelulla tuetaan lähipalveluiden ja työpaikkojen sijoittumista asuinalueille. Keskustoissa ja asemanseuduilla pyritään kehittämään toiminnallisesti monipuolista ja elävää kaupunkirakennetta kaavoituksen keinoin. Toimiala vastaa myös julkisen tilan laadusta ja viihtyisyydestä sekä kaupunkivihreän riittävydestä ja lähiluonnon saavuttavuudesta. Alueiden myönteinen kehittäminen edellyttää monipuolisia toimenpiteitä, kuten purkavan uudistamisen hankkeita, hyviä liikennneratkaisuja, nykyisen asuntokannan peruskorjaamista ja alueiden viihtyvyyden lisäämistä.

Kaupunkiympäristön toimialan eriytymisen tiekartassa (ERKKO) on tunnistettu toimenpidesuosituksot vaikuttavan johtamisen, maa- ja asuntopoliittikan, investointien ohjaamisen sekä osallisuuden, viestinnän ja mainetyön kehittämiseksi. Segregaatiouhan alaisilla alueilla pilotoidaan uusia täydennysrakentamisen malleja ja kehitetään taloudellisia kannustimia erikseen määriteltyjen alueiden hankkeille, joiden arvioidaan vaikuttavan myönteisesti alueen kehitykseen.

Työllisyys- ja elinvoimapalvelut

Työllisyys- ja kotoutumispalveluiden toiminta kiinnittyy ohjelman tavoitteisiin erittäin vahvasti. Työllisyys ja kotoutumispalveluiden tehtävät ovat kaupunkitasoisia ja pitkälle lakisääteisiä, mutta niiden merkitys paikallisen tason tavoitteiden saavuttamisessa on merkittävä. Samankaltaisia kaupunkitasoisia toimintoja ovat esimerkiksi turvallisuustyö ja demokratian edistäminen. Kiinteä yhteistyö työllisyys- ja kotoutumispalveluiden kanssa erityisesti paikallisen tason toimenpiteiden suunnittelussa ja suuntaamisessa

mahdollistaa tavoitteiden saavuttamisen. Lähitulevaisuuden tavoitteena on kehittää myös alueellisia jalkautuvia palveluita. Alueellisesti jalkautuvilla palveluilla tarkoitetaan sellaisia työllisyys-, elinvoima- ja kotoutumispalveluita, jotka järjestetään muun muassa asukastiloissa tai kohtaamispaikoissa ja jotka tavoittelevat asiakkaita näistä avoimista tiloista.

Elinvoimapalvelut (EPA) tukevat myönteisen aluekehityksen ohjelmaa vahvistamalla kohdekaupunginosien elinvoimaa yritystoiminnan, yrittäjyyden ja paikallisen elinkeinodynamiikan kautta osana ohjelman yhteistä työs-kentelyä ja pääosin nykyisillä resursseilla. EPA:n rooli ohjelmassa on toimia aktivoijana, mahdollistajana, tilannekuvan tuojana ja kumppanina: se aktivoi kaupunginosien yrityksiä ja yrittäjiä mukaan kehittämiseen, mahdollistaa uusia avauksia yrityspalvelujen ja verkostojen kautta, tuo elinkeinoelämän näkökulman ja tiedon ohjelman suunnitteluun ja seurantaan sekä osallistuu kokeiluihin ja hankkeisiin yhdessä muiden toimijoiden kanssa.

4. Ohjelman tavoiteltu muutos

Kaupunkisegregaation kehitys sekä Suomessa että Vantaalla muodostaa myönteisen aluekehitysohjelman perustan ja strategisen lähtökohdan.

Kaupunkisegregaatio (voidaan puhua myös segregaatiodista ilman kaupunkiliitettä) tarkoittaa kaupunkialueiden sisäistä eriytymistä, jossa väestö jakautuu asumaan eri alueille sosioekonomisten, demografisten tai kulttuuristen tekijöiden perusteella. Käytännössä tämä näkyy esimerkiksi siinä, että tietyille alueille kasaantuvat pienituloisuus, työttömyys, matala koulutustaso, heikompi palvelutaso ja maahanmuuttajataustainen väestö, kun taas toisilla alueilla asuu keskimäärin paremmin toimeentulevaa ja korkeasti koulutettua väestöä. Segregaatio ei ole vain asumisen ilmiö, vaan se liittyy laajemmin koulutukseen, palveluihin, turvallisuuteen, terveyteen ja alueiden maineeseen, ja se voi pitkäkestoisena heikentää elämänmahdollisuuksien tasa-arvoa sekä lisätä eriarvoisuutta kaupunkien sisällä. Kaupunkisegregaation ja huono-osaisuuden kasautumisen suurimmat haasteet ovat ongelmien kumuloitumisen luonne. Kun työttömyys ja köyhyys kasaantuvat

samalle asuinalueelle, vauhdittaa se ongelmien ja niiden seurausten kasvua.

Ohjelman tavoitteena on vahvistaa kaupungin valmiuksia kehittää, testata ja toteuttaa toimenpiteitä, jotka vastaavat eri kaupunginosien yhteiskunnallisiin haasteisiin.

Oikeiden toimenpiteiden ja niiden skaalaamisen myötä jokaisen valitun kaupunginosan kehitys kääntyy positiiviseen suuntaan.

Toimenpiteiden näkökulmasta ohjelmalla tavoitellaan kahta keskeistä asiaa. Toisaalta kumppaneiden ja ulkopuolisen rahoituksen etsimistä niissä kohdissa, joissa tavoitellaan uusia innovaatioita. Ja toisaalta kaupungin oman toiminnan kehittämistä niin, että se vastaisi paremmin asetettuihin tavoitteisiin.

5.Strateginen yhteys ja rajaus

5.1. Kytkeä kaupunkistrategiaan

Tämä strateginen ohjelma toteuttaa Vantaan kaupunkistrategian 2026–2029 tavoitteita. Kokonaisuudessaan ohjelma kytkeytyy moniin strategisiin päämääriin ja tavoitteisiin:

Hyvän elämän Vantaa

- Annamme lapsille ja nuorille vahvat eväät elämään
- Vahvistamme yhteisöllisyyttä
- Lisäämme kaupunkikeskusten viihtyisyyttä
- Parannamme turvallisuutta

Vetovoimainen Vantaa

- Erotumme koulutuksen edelläkävijänä

- Monipuolistamme asumisen vaihtoehtoja

Tasapainoisen kasvun Vantaa

- Pysäytämme alueellisen eriytymisen
- Varmistamme kotoutumisen
- Nostamme työllisyyttä ja koulutustasoa

Myönteisen aluekehityksen ohjelma poikkeaa muista ohjelmista siinä, että se keskittyy ensisijaisesti nimettyihin kaupunginosiin. Nämä kaupunginosat ovat Hakunila, Havukoski ja Myyrmäki. Kaupunkistrategian päämääriä ja tavoitteita tutkitaan tässä ohjelmassa siis ensisijaisesti näiden kaupunginosien näkökulmista.

Ohjelman rooli strategiassa on johtaa kaupunkitasoista, poikkihallinnollista muutosta, jota ei voida saavuttaa yksittäisten toimialojen tai linjaorganisaation keinoin.

5.2. Ohjelman rajaus ja suhteet muihin ohjelmiin

Myönteisen aluekehityksen ohjelmalla on kytkentöjä useimpiin muihin ohjelmiin. Turvallisuuspolun kautta alueellinen tiivis yhteys muodostuu turvallisuusohjelmaan. Kaupunginosan työllisyystilanteen ja koulutusasteen kautta selkeä yhteys syntyy elinvoima- ja työllisyysohjelmaan. Kotoutumisen ohjelman kytkeytyminen samoihin teemoihin on myös selkeä, mutta myönteisen aluekehityksen ohjelmassa tämä näkökulma on kaupunginosien tasolla. Myös kaupunkistrategian eri tavoitteista iso osa kytkeytyy ohjelmaan. Eroavaisuus muihin ohjelmiin tulee alueellisen rajauksen kautta. Toisin kuin monet muut ohjelmat, jotka tarkastelevat kysymyksiä koko kaupungin tasolla, myönteisen aluekehityksen ohjelma lähestyy ensisijaisesti kolmea kaupunginosaa. Tämä mahdollistaa huomion rajaamisen jokaisen alueen kannalta keskeisimpiin kysymyksiin ja niiden tarkempaan analyysiin sekä sen myötä parhaisiin mahdollisiin ratkaisuihin.

Ohjelmassa luodaan tavoitteet kolmelle kohdekaupunginosalle (Hakunila, Havukoski ja Myyrmäki) sekä rakennetaan toimenpiteitä, joilla edistään kaupunginosien tavoitteiden toteutumista. Ohjelmassa tehdään yhteistyötä eri toimialojen ja organisaatioiden, kuten poliisin, hyvinvointialueen tai järjestöjen, kanssa. Alueelliset tavoitteet ja toimenpiteet määrittävät aina ohjelman keskeisimmät toimijat. Myönteisen aluekehityksen ohjelma voi siis edistää esimerkiksi elinvoima- ja työllisyysohjelman tavoitteita paikallisesti sopivilla toimilla, kun taas elinvoima- ja työllisyysohjelmassa keskitytään kysymysten kaupunkitasoiseen tilanteeseen. Toimenpiteiden rakentamisessa, tiedonkulussa sekä yhteisen tilannekuvan luomisessa alueelliset johtoryhmät ja seurantaryhmät ovat keskeisessä asemassa.

5.3. Ohjelma osana strategista muutosta

Segregaation ehkäisyyn liittyvää lainsäädäntöä tai lakisääteisiä suunnitelmia on varsin vähän, varsinkin silloin kun puhutaan kaupunkisegregaatiosta, eli alueiden eriytymisestä. Keskeisimmät segregaation ehkäisyyn liittyvät lait ovat **Alueidenkäyttölaki**, jonka tavoite on kirjattu seuraavasti:

1 § Lain yleinen tavoite

Tämän lain tavoitteena on järjestää alueiden käyttö ja rakentaminen niin, että siinä luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle sekä edistetään ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehitystä.

Kuntalaissa määritetään myös kunnan tehtävistä seuraavasti:

1 § Lain tarkoitus (2. mom)

Kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla.

Suoraan alueellisen eriarvoisuuden purkamiseen ja segregaation ehkäisyyn liittyvää lainsäädäntöä ei ole, koska ilmiö on Suomessa sen verran uusi tai ainakin se on tunnistettu kunnolla vasta viime vuosina. Velvoittavia

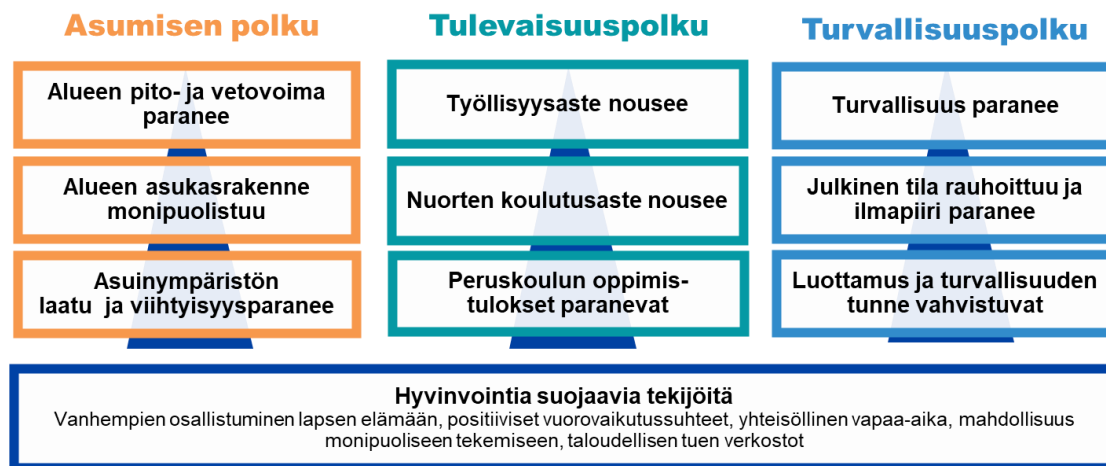
suunnitelmia tai muita vastaavia ei myöskään kaupunkisegregaatioon ole tunnistettavissa.

Valtioneuvosto järjestäytyi vuoden 2026 alusta segregaation ehkäisyn ohjelman valmistelutyöhön. Vantaan kaupungilla on edustus sekä työryhmässä että valmistelutyöryhmän sihteeristössä, josta syntyy suora vaikutusmahdollisuus Suomen lähivuosien kansalliseen strategiaan segregaation ehkäisyn työssä. Mikäli tuosta työstä syntyy jotain velvoittavia suunnitelmia kunnalle, liitetään ne suoraan osaksi ohjelmatyötä.

Alueellisella tasolla kaikki hyvinvointiin, työllisyyteen, koulutukseen ja muihin vastaaviin aihealueisiin liittyvät suunnitelmat ja lainsäädäntö otetaan huomioon ohjelmatyössä. Niitä ei kuitenkaan ohjelmassa yksitellen käsitellä, koska ne ovat kaupungin lakisäateistä työtä myös muualla. Ohjelmissa pääpaino on niiden kriittisten strategisten muutosten löytäminen ja saavuttaminen määritetyillä kohdealueilla, joilla parhaiten voidaan saada kehityskulkua käännettyä positiiviseen suuntaan.

Vaikka suoraa velvoittavaa lainsäädäntöä tai muutakaan ohjaavaa säätelyä ei ole, voi segregaatiokehityksen nähdä Suomen ja Vantaan yhtenä keskeisimmistä haasteista. Alueellinen eriytyminen haastaa lähestymistapamme kaupunkikehitykseen, palveluverkkomme kestävyys ja vaikuttavuuden ja kehityksellä on myös riskejä muodostua sisäisen turvallisuuden uudeksi isoksi uhkatekijäksi. Segregaatiokehitys ei siis ole vain Vantaan kysymys, vaan se on merkittävä kansallinen kysymys. Ohjelmalla pyritään löytämään strategisesti merkittäviä lähestymistapoja tämän kehityskulun ja sen seurausten torjunnassa.

6. Muutoksen toteuttaminen

Myönteisen aluekehityksen ohjelma perustuu kolmen toisiaan täydentävän ja toisiinsa kytkeytyvän polun kokonaisuuteen: tulevaisuuspolkuun, asumisen polkuun ja turvallisuuspolkuun. Polut kuvaavat, millä tavoin kaupunki voi vaikuttaa alueelliseen eriytymiskehitykseen sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä ja miten eri kysymykset kytkeytyvät toisiinsa. Ne kokoavat yhteen eri toimialojen, palveluiden ja kumppaneiden tavoitteet ja tekevät näkyväksi sen, miten kasvatuksen ja koulutuksen, asumisen, sosiaali- ja terveyspalvelujen, nuorisotyön sekä kaupunkiympäristön ratkaisut tukevat parhaimmillaan samaa strategista kokonaisuutta.

Samalla, kun polut kuvaavat jokaisen eri teeman asteittaista kehitystä, ne kuvaavat niiden kytkeytymistä toisiinsa. Poluissa keskeisin kaupunkikehityksen mittari löytyy keskeltä tulevaisuuspolusta. Koulutus ja työllisyys vaikuttavat kaupungin kehitykseen kaikista eniten ja ovat tavallaan samalla sekä keino, että päämäärä. Reunoilla ovat asumisen polku ja turvallisuuspolku, jotka kytkeytyvät tulevaisuuspolkuun erityisesti muuttoliikkeen kautta. Asuinympäristön viihtyisyys, asuntorakenne ja toisaalta taas turvallisuuteen liittyvät asiat vaikuttavat lopulta melkein eniten työllisyyteen ja koulutusasteeseen muuttoliikettä joko positiivisesti tai negatiivisesti vahvistavina ilmiöinä.

Myönteisen aluekehityksen ohjelma etsii ja tarttuu polkumallista tunnistettaviin vipupisteisiin, joihin vaikuttamalla on mahdollista saada isompi muutos aikaan. Kysymykset eivät ole samat kaikissa kaupunginosissa, joten ohjelman lähestymistapoja räätälöidään kaupunginosittain.

6.1. Tulevaisuuspolku

Tulevaisuuspolku tarkastelee segregaaation ehkäisyä koulutuksen, osaamisen ja työllistymisen näkökulmasta. Sen tavoitteena on vahvistaa lasten ja nuorten tasavertaisia mahdollisuuksia, kaventaa oppimis- ja koulutuseroja sekä ehkäistä eriytymistä varhaislapsuudesta aikuisuuteen saakka. Keskeinen periaate ja tavoite on, että yksilön tulevaisuus ei määräydy asuinalueen, perhetaustan tai sosioekonomisen aseman perusteella.

Polussa painopiste on peruskoulun oppimistulosten parantamisessa, koulutuspolkujen katkeamattomuudessa ja koulutustason nostamisessa. Varhaiskasvatukseen osallistuminen, riittävät kielelliset valmiudet, osaava henkilöstö, koulukiinnittymisen vahvistuminen sekä harrastustoiminta nähdään keskeisinä keinoina ehkäistä oppimiserojen kasautumista. Nuorten osalta tavoitteena on, että jokainen löytää itselleen sopivan toisen asteen koulutuspolun, suorittaa tutkinnon ja halutessaan etenee jatko-opintoihin.

Työllisyyden näkökulmasta tulevaisuuspolku painottaa varhaisia työelämäkokemuksia, elinikäistä oppimista ja sekä nuorten että aikuisten mahdollisuuksia päivittää osaamistaan. Työllisyysasteen nousu tukee alueiden elinvoimaa ja ehkäisee huono-osaisuuden ylisukupolvista kasautumista.

Jokaista polun askelta voi ja tulee tarkastella omana kokonaisuutenaan. Samalla on tärkeää ymmärtää koko ketju, jossa jo varhaiskasvatuksesta ja peruskoulusta lähtien rakennetaan tulevaisuuden hyvinvoivia ja aktiivisia kansalaisia sekä työntekijöitä ja työelämää.

Tulevaisuuspolkuun kytkeytyvät keskeisimmät strategiset tavoitteet:

- Annamme lapsille ja nuorille vahvat eväät elämään

- Vahvistamme yhteisöllisyyttä
- Pysäytämme alueellisen eriytymisen
- Nostamme työllisyyttä ja koulutustasoa
- Varmistamme kotoutumisen
- Nostamme työllisyyttä ja koulutustasoa
- Erotumme koulutuksen edelläkävijänä

6.2. Asumisen polku

Asumisen polku tarkastelee segregaaation ehkäisyä asuinympäristöjen rakenteellisen ja pitkäjänteisen kehittämisen näkökulmasta. Asuminen ymmärretään osana laajempaa kokonaisuutta, jossa fyysinen ympäristö, asuimuotojen saatavuus, palvelut, saavutettavuus, liikkuminen, alueen maine ja väestörakenne kytkeytyvät toisiinsa.

Tavoitteena on vahvistaa alueiden viihtyisyyttä ja vetovoimaa, turvata arjen toimivuus ja edistää monipuolista asukasrakennetta. Hyvin hoidetut julkiset tilat, toimivat lähipalvelut ja osallistava suunnittelu vähentävät segregatiota vahvistavaa muuttoliikkeen valikoitumista ja edistävät alueiden tasapainoista kehitystä. Erityistä huomiota kiinnitetään siihen, että alueilla on tarjolla erilaisia ja taloudellisesti saavutettavia asumisen vaihtoehtoja eri elämäntilanteissa oleville ihmisille. Lähiluonnon saavutettavuuteen kiinnitetään erityistä huomiota segregatioalueilla. Lähiluonto lisää viihtyvyyttä ja hyvinvointia.

Asumisen polkuun sisältyy myös asumisen turvaaminen segregaaation ehkäisyn keskeisenä tekijänä. Häädöt ja asunnottomuus lisäävät merkittävästi eriytymistä ja kuormittavat palvelujärjestelmää. Ennaltaehkäisevä työ, kaupunkien ja hyvinvointialueen yhteistyö sekä kohtuuhintaisen asumisen lisääminen nähdään kriittisinä keinoina turvata asukkaiden mahdollisuus asua nykyisillä asuinalueillaan ja ehkäistä köyhyyden kasautumista. Valtion tukemaa asuntotuotantoa tulee lisätä eriytyvillä asuinalueilla harkiten.

Asumispolun askeleet eivät muodosta niin selkeää kerroksellista kokonaisuutta kuin Tulevaisuuspolku, jossa jokainen askel rakentuu tavallaan edellisen päälle. On kuitenkin tärkeää nähdä asumiseen ja asumisviihtyisyyteen liittyvät eri näkökulmat ja tasot, koska niiden vaikutus muuttoliikkeeseen on merkittävä.

Asumisen polkuun kytkeytyvät keskeisimmät strategiset tavoitteet:

- Monipuolistamme asumisen vaihtoehtoja
- Vahvistamme yhteisöllisyyttä
- Lisäämme kaupunkikeskusten viihtyisyyttä
- Parannamme turvallisuutta
- Pysäytämme alueellisen eriytymisen

6.3. Turvallisuuspolku

Turvallisuuspolku kuvaa segregaaation ehkäisyä arjen turvallisuuden, sosiaalisen ilmapiirin ja luottamuksen näkökulmasta. Turvallisuus nähdään perusedellytyksenä lasten ja nuorten kasvulle, oppimiselle ja alueiden myönteiselle kehitykselle. Polku rakentuu kolmiportaisesti: rakenteellisesta turvallisuudesta arjen julkisen tilan laatuun ja edelleen luottamuksen ja yhteisöllisyyden vahvistumiseen.

Ylin taso keskittyy rikollisuuden ja vakavien häiriöiden vähentämiseen tietoon perustuvalla turvallisuustyöllä ja moniviranomaisyhteistyöllä. Kun perusrakenne on kunnossa, painopiste siirtyy julkisen tilan rauhoittamiseen, siisteyteen, valaistukseen ja positiiviseen käyttöön. Elävä katutaso, kulttuuri ja tapahtumat tukevat myönteistä ilmapiiriä ja vähentävät turvattomuuden kokemusta. Polun rakenne hahmottaa turvallisuuden eri tasoja. Toimenpiteiden osalta täytyy kuitenkin tarkasti miettiä, mihin kohtaan vaikuttamalla saadaan suurin positiivinen muutos isossa kuvassa.

Kestävä turvallisuus syntyy ennen kaikkea luottamuksesta – naapureihin, viranomaisiin ja omaan asuinympäristöön. Asukkaiden osallisuus, yhteisölliset kohtaamispaikat ja avoin viestintä vahvistavat sosiaalista kontrollia ja ehkäisevät häiriöiden uusiutumista. Turvallisuuspolku kytkeytyy tiiviisti tulevaisuus- ja asumisen polkuihin: työllisyys, koulutus ja toimiva ympäristö tukevat suoraan turvallisuuden kokemusta.

Turvallisuuspolku kuvaa kaupunkiturvallisuuden eri tasoja. Ylimpänä on ns. kova turvallisuus ja erityisesti rikollisuus ja alimmalle tasolle taas liittyy ennen kaikkea koetun turvallisuuden tunteeseen vaikuttavia kysymyksiä. Turvallisuusohjelmassa pilkotaan tätä polkua vielä pidemmälle erilaisten kohderyhmien kautta.

Turvallisuuspolkuun kytkeytyvät keskeisimmät strategiset tavoitteet:

- Annamme lapsille ja nuorille vahvat eväät elämään
- Vahvistamme yhteisöllisyyttä
- Lisäämme kaupunkikeskusten viihtyisyyttä
- Parannamme turvallisuutta
- Pysäytämme alueellisen eriytymisen

6.4. Hyvinvointia suojaavat tekijät polkujen läpileikkaavana perustana

Kaikkia kolmea polkua yhdistää hyvinvointia suojaavien tekijöiden kokonaisuus. Ne ovat lasten, nuorten ja perheiden arjen voimavaroja, jotka vähentävät riskien kasautumista ja vahvistavat selviytymistä myös haasteellisissa elämäntilanteissa. Tällaisia tekijöitä ovat muun muassa vanhempien osallistuminen lapsen elämään, myönteiset vuorovaikutussuhteet, yhteisöllinen vapaa-aika, mahdollisuudet osallistumiseen, riittävä tulotaso sekä toimivat taloudellisen tuen ja palveluiden verkostot.

Hyvinvointia suojaavat tekijät muodostavat toimintaohjelman yhteisen arvopohjan. Kaikkia toimenpiteitä suunniteltaessa ja arvioitaessa tarkastellaan, miten ne vahvistavat yksilöiden, perheiden tai yhteisöjen voimavaroja ja ehkäisevät eriytymistä.

6.5. Polkujen yhteinen toimintalogiikka

Tulevaisuuspolku, asumisen polku ja turvallisuuspolku eivät ole erillisiä tai toisiaan seuraavia kehittämisalueita, vaan ne muodostavat yhtenäisen, poikkihallinnollisen toimintamallin. Segregaation ehkäisy perustuu rakenteisiin ja käytäntöihin, joissa kaupunki, hyvinvointialue, järjestöt, yhteisöt ja asukkaat toimivat yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Mallissa tieto ja havainnot jaetaan yli organisaatiorajojen, rajapinnat ovat selkeitä ja tuki tavoittaa asukkaat oikea-aikaisesti. Yhteinen ymmärrys alueiden tarpeista ohjaa resurssien kohdentamista ja varmistaa, että toimenpiteet tukevat toisiaan. Näin polut muodostavat kaupunkitasoisen kokonaisuuden, jonka avulla myönteisen aluekehityksen ohjelmaa rakennetaan suunnitelmallisesti, ennakkoivasti ja vaikuttavasti.

7. Myönteisen aluekehityksen ohjelman kaupunkitasoinen tavoite

Ohjelma tarkastelee koko kaupungin kehitystä segregaation näkökulmasta systemaattisesti ja pitkäjänteisesti. Keskeisenä tavoitteena on muodostaa ja ylläpitää ajantasainen kaupunkitasoinen tietopohja segregaatiokehityksestä kaikkien kaupunginosien osalta. Tämä mahdollistaa kehityskulkujen ennakkoinnin ja antaa kaupungille aiempaa paremmat edellytykset reagoida nopeasti syntyviin haasteisiin. Varhainen tunnistaminen tukee tehokasta ja vaikuttavaa segregaation ehkäisyä ja hallintaa.

Ohjelmatyö on käynnistetty kolmessa kohdekaupunginosassa: Hakunilassa, Havukoskessa ja Myyrmäessä. Näiden alueiden syvällisempi tarkastelu toimii ohjelman alkuvaiheen painopisteenä. Samanaikaisesti tietopohjaa on alusta alkaen rakennettu koko kaupungin tasolle, mikä mahdollistaa segregatiokehityksen seurannan myös muissa kaupunginosissa jo ohjelman käynnistymisvaiheessa. Näin varmistetaan, ettei ohjelma rajoitu yksittäisiin alueisiin, vaan tukee tasapainoista kaupunkikehitystä kokonaisuutena.

Kaupunginosatasoisen tiedontuotannon kehittäminen jatkuu ohjelman edetessä. Kaikkien kaupunginosien kehityskulkuja seurataan systemaattisesti, ja seurantatiedon perusteella arvioidaan tarvetta lisätoimenpiteille. Mikäli seurannassa tunnistetaan hälyttäviä tai nopeasti kielteiseen suuntaan eteneviä kehityskulkuja myös muilla alueilla, viedään nämä havainnot ohjelman ohjausryhmän käsittelyyn. Tämän kautta voidaan käynnistää tarvittavia jatkotoimia ja tarvittaessa laajentaa ohjelman painopisteitä uusiin kohdealueisiin.

8. Myönteisen aluekehityksen ohjelman kohdekaupunginosien tavoitteet

Hakunila, Havukoski ja Myyrmäki on valittu ohjelmaan niiden erilaisista lähtökohdista huolimatta yhteisen tavoitteen vuoksi: kaupunginosien myönteisen kehityksen vahvistamiseksi ja eriytymiskehityksen ehkäisemiseksi. Jokaiselle kaupunginosalle on määritelty omiin vahvuuksiin ja haasteisiin perustuva tavoitetila sekä keskeiset muutostekijät, joiden kautta alueiden elinvoimaa, turvallisuutta, yhteisöllisyyttä ja vetovoimaa vahvistetaan. Seuraavissa alaluvuissa esitetään kaupunginosakohtaiset tavoitteet ja ohjelmakauden painopisteet.

8.1. Hakunila

Hakunilasta luodaan elinvoimainen, vetovoimainen ja positiivisesti tulevaisuuteen katsova alue.

Hakunilan toimenpiteiden tavoitteena on kääntää kaupunginosan kehityssuunta ja rakentaa Hakunilasta elinvoimainen ja kiinnostava alue. Hakunilan lähiympäristö, johon kuuluvat muun muassa Håkansbölen kartano-alue puistoinen, hienot liikunta-alueet sekä Sotungin kulttuurihistoriallisesti merkittävät ympäristöt, luo poikkeuksellista potentiaalia kaupunginosan kehitykselle. Tähän vetovoimaan ei kuitenkaan ole toistaiseksi osattu rakentaa kestävää menestystekijää.

Haasteena on ostoskeskuksen nykyinen kunto ja sen vaikutus mielikuviin koko Hakunilasta. Toisaalta ratikan tuleminen alueelle ja ostoskeskuksen uudistaminen luovat mahdollisia positiivisia menestystekijöitä, joissa täytyy onnistua ja joista täytyy ottaa kaikki irti.

Hakunilan tavoitteet

Hakunilan kaupunkikehityksen tavoite on kääntää kaupunginosan kehityssuunta ja kehittää Hakunilasta elinvoimainen ja kiinnostava alue, jonka mielikuvaan liitetään houkutteleva kulttuuri- ja liikuntaympäristö sekä lähiluonto. Tavoitteen saavuttaminen ja kehityksen kääntäminen edellyttää useita rinnakkaisia toimia. Vaikka keskeisin tekijä on Hakunilan mielikuvan parantaminen, muutos ei onnistu ilman merkittäviä ankkuri-investointeja. Ratikan ympärille rakentuva kaupunki tarvitsee tuekseen erityisesti Hakunilan ostoskeskuksen uudistamisen. Ilman tätä on vaikea nähdä, että positiivinen mielikuva voisi laajasti vahvistua.

Ostoskeskuksen uudistaminen luo perustan alueen myönteiselle muutokselle. Kaupungille ostoskeskuksen, sen rappeutuneen rakennuskannan ja ympäristön uudistaminen on prioriteetti, jota kiirehditään. Sen rinnalla on onnistuttava myös uuden asuntorakentamisen kohteissa siten, että ne tukevat alueen sosioekonomisen rakenteen vahvistumista. Asuntorakentamisen laadukas ja onnistunut toteutus on kriittistä, jotta haasteet eivät syvene.

Kaksi edellä mainittua toimenpidettä muodostavat pohjan myönteiselle kehitykselle. Lisäksi Hakunilassa on jo huomattava joukko nuoria aikuisia työn ja koulutuksen ulkopuolella. Heidän kiinnittämisenä koulutukseen ja työelämään on ratkaisevaa alueen tulevaisuudelle – ja samalla suuri mahdollisuus työikäisen väestön vähentyessä.

Kolme keskeistä muutostekijää – ratikkakaupunki ja ostoskeskuksen uudistaminen, onnistuminen asuntorakentamisessa sekä nuorten kiinnittäminen yhteiskuntaan – luovat perustan kestäväälle positiiviselle kehitykselle. Näiden päälle voidaan rakentaa vahva uudistunut Hakunila-brändi, joka korostaa alueen lähiluontoa, liikuntamahdollisuuksia, kulttuuria ja historiallista kulttuuriympäristöä.

Tavoitteet:

Hakunilasta kasvaa elinvoimainen ja kiinnostava kaupunginosa ratikan ja muiden investointien myötä.

Keskisimmät **ohjelmakauden tavoitteet**, jotka edistävät myönteistä kaupunkikehitystä ovat:

- **Mahdollistaa Hakunilan positiivinen kehitys** onnistumalla alueen uudisrakentamisessa sekä tukemalla hallittua kasvua ja vetovoimaa.
- **Lisätä alueen elinvoimaa uudistamalla ostoskeskuksen seutua**, kehittämällä monipuolisia ja saavutettavia palveluja sekä vahvistamalla alueen kohtaamispaikkoja.
- **Tukea nuorten aikuisten aktiivista osallisuutta yhteiskunnassa** edistämällä koulutus-, työllistymis- ja osallisuuspolkuja sekä yhteisöllisyyttä.
- **Laajentaa ja vahvistaa mielikuvaa Hakunilasta** monipuolisena ja vetovoimaisena alueena, joka tunnetaan lähiluonnosta, liikkumismahdollisuuksista, kulttuurista ja historiallisesta kulttuuriympäristöstä.

8.2. Havukoski

Havukosken kaupunkikehitys käännetään vahvistamalla alueen yhteisöllisyyttä ja sosiaalista kestävyyttä.

Havukosken kaupunginosan kehityksen kääntyminen vaatii tekoja, uuden identiteetin rakentamista ja vie aikaa. Alueen yksiöiden ja kaksioiden merkittävä määrä, matala vuokrataso ja väestöpohja ohjaavat kehitystä tavalla, joka heijastuu koulutus- ja työllisyysasteeseen sekä alueen yleiseen elinvoimaan. Kehityskulun suunnan muuttaminen edellyttää pitkäjänteistä ja sitoutunutta työtä, ja on selvää, että ilman erittäin mittavia kaupunkiuudistushankkeita ja investointeja kokonaisvaltainen rakennemuutos ei ole lyhyellä aikavälillä mahdollinen. Kaupunkirakenteellisten toimenpiteiden

ohella Havukosken kehittämisen painopiste on sosiaalisen kestävyiden ja kaupunkikulttuurin vahvistamisessa.

Havukosken tavoitteet

Havukosken kehitys on herättänyt huolta jo pidemmän aikaa. Havukosken kokonaiskehitys voidaan kuitenkin laaja-alaisesti kääntää uuteen suuntaan kaupunkiuudistushankkeen ja investointien avulla. Segregaation oireita ja kielteisiä seurauksia on mahdollista hallita ja hillitä kohdennetuilla, pitkäjänteisillä ja strategisesti valituilla toimenpiteillä.

Havukosken kehittämisen painopisteenä on keskustan ja erityisesti ostoskeskuksen alueen uudistaminen. Ostoskeskuksen alueen ja sen ympäristön uudistaminen on kaupungin prioriteetti, jota kiirehditään. Toiminnallisesti tavoitteena on kehittää urbaania kaupunkikulttuuria kaupunginosan väestön identiteettiä vahvistavalla tavalla. Kaupunginosan kehittämisessä hyödynnetään toimintamallia, joka edellyttää uudenlaista ajattelua mutta tarjoaa merkittävän mahdollisuuden. Toimintamallin perusajatuksia on haettu esimerkiksi Keski-Euroopan segregaation ehkäisyn toimenpiteistä. Näissä keskiössä ovat yleensä valovoimaisen lähiökulttuurin tuominen näkyvästi kaupunginosaan sekä tavoitteellinen yhteisöllisyyden rakentaminen. Vaikka Suomessa on toki näitä elementtejä käytetty ennenkin, on toteutukset jääneet selkeästi kunnianhimon tasossa, jos vertaa esimerkiksi joihin Euroopan kulttuurikeskus -nimellä menneisiin aloitteisiin. Oikein toteutettuna Havukoski voi profiloitua kulttuuritoimijoita kiinnostavaksi, urbaaniksi ja omaleimaiseksi kaupunginosaksi, joka samalla vahvistaa asukkaiden osallisuutta ja hyvinvointia.

Toivottu kehityssuunta edellyttää yhteisöllisen kaupunginosan tietoista vahvistamista. Yhteisöllinen toimintatapa lisää asukkaiden välisiä arjen kohtaamisia, rakentaa sosiaalista luottamusta ja synnyttää elävää kaupunkikulttuuria, joka houkuttelee alueelle myös muita kuin sen omia asukkaita. Alueen kohtuullinen vuokrataso ja kiinteistöjen edullisemmat kustannukset luovat hyvät edellytykset kulttuuritoimijoiden, luovien alojen ja

kolmannen sektorin toimijoiden sijoittumiselle Havukoskelle. Tämä puolestaan monipuolistaa väestöpohjaa ja tukee myönteistä, itseään vahvistavaa kehitystä. Yhteisöllisyyden vahvistamistyöhön osallistetaan asukkaat, alueella jo toimivat järjestöt ja muut toimijat.

Havukosken perheiden sosioekonomisen taustan ja lasten oppimistulosten välinen yhteys on selkeä. Alueen kehittämisessä on siksi kiinnitettävä erityistä huomiota oppimisen tukeen ja koulumenestykseen, jotta lasten ja nuorten keskuuteen ei synny toivottomuuden tai näköalattomuuden kokemuksia. Eri taustoista tulevien lasten ja nuorten oppimistulosten vahvistaminen on keskeistä paitsi yksilöiden tulevaisuuden myös laajemman yhteiskunnallisen kestävyysnäkökulmasta.

Päihteiden käyttö ja turvattomuuden kokemus keskittyvät erityisesti Koivutorin ja vanhan ostoskeskuksen ympäristöön. Näiden alueiden merkitys Havukosken imagolle ja arjen turvallisuudelle on keskeinen. Ostoskeskuksen uudistamisella on mahdollisuus käynnistää laajempi positiivinen kulttuurinen ja sosiaalinen murros koko alueella. Mikäli vanha ostoskeskus ja Koivutori säilyvät ennallaan, on todennäköistä, ettei mikään yksittäinen toimenpide kykene merkittävästi muuttamaan alueen ilmapiiriä tai toimintakulttuuria. Tästä syystä ostoskeskuksen uudistaminen muodostaa Havukosken lähitulevaisuuden kannalta kriittisimmän yksittäisen onnistumisen paikan.

Lisäksi kansainväliset esimerkit Ruotsista ja Keski-Euroopasta osoittavat, että alueilla, joilla on paljon vieraskielistä väestöä, voidaan mikrotaloutta ja pienyrittäjyyttä vahvistamalla luoda työtä, osallisuutta ja elinvoimaa. Mikrotalouden ja -yrittäjyyden toimintamallin kokeileminen Havukoskella tarjoaisi Suomessa uudenlaisen ja innovatiivisen lähestymistavan aluekehittämiseen. Malli olisi helposti kopioitavissa kansainvälisistä esimerkeistä ja sillä voisi olla merkittävä rooli alueen taloudellisen ja sosiaalisen kestävyysnäkökulmasta.

Tavoitteet:

Havukoskesta luodaan sosiaalisesti kestävä ja uudenlaista persoonallista kaupunkikulttuuria tuottava asuinalue, joka toimii uutena suomalaisen

lähiötöön esimerkkinä.

Keskeisimmät ohjelmakauden tavoitteet, jotka edistävät myönteistä kaupunkikehitystä:

- **Vahvistaa alueen yhteisöllisyyttä** rakentamalla toimintaa ja tiloja, jotka edistävät ihmisten kohtaamista, osallisuutta ja yhdessä tekemistä.
- **Parantaa alueen nuorten opintomenestystä** tukemalla oppimista, koulupolkuja ja hyvinvointia yhteistyössä koulujen ja muiden toimijoiden kanssa.
- **Kehittää Havukoskesta kulttuurillisesti houkutteleva kaupunginosa** vahvistamalla kulttuuritarjontaa, tapahtumia ja luovia toimintaympäristöjä.
- **Uudistaa ostoskeskuksen alue elinvoimaiseksi keskukseksi**, joka palvelee alueen asukkaita, tukee paikallista yritystoimintaa ja toimii arjen kohtaamispaikkana.
- **Mahdollistetaan keskusta-alueen kehittäminen** kuluvalle strategiakaudella ja vahvistetaan kaupungin maan- ja kiinteistönomistusta vanhan ostoskeskuksen ja Koivutorin alueella.
- **Edistää mikroyrittäjyyttä alueella** luomalla matalan kynnyksen mahdollisuuksia yritystoiminnan käynnistämiseen ja kasvuun.

8.3. Myyrmäki

Myyrmäki lunastaa paikkansa Vantaan yhtenä liike-elämän keskuksista ja kaupunginosan vetovoima palautuu.

Myyrmäki on ollut yksi Vantaan talouden ja liike-elämän keskuksista. Yritysten asteittaisen alueelta poistumisen kautta ja viivästyneiden kaupunkikehityshankkeiden myötä kaupunginosa on alkanut rapistua ja muuttua epäsiistiksi. Samaan aikaan sinne on alkanut kasaantua päihteidenkäyttäjia ja

sitä myötä päihderikollisuuteen kytkeytyviä ilmiötä. Nämä taas ovat kiihdyttäneet negatiivista kehitystä entisestään. Myyrmäen kehityskulussa on kuitenkin nähtävissä mahdollisuuksia ja potentiaalia sen kääntämiselle, edellyttäen että asioita saadaan etenemään suhteellisen nopeasti.

Myyrmäessä tehtävän työn tavoitteena on pysäyttää kaupunginosan negatiivisen kehityksen kierre ja palauttaa sen pito- ja vetovoima. Positiivisen suunnanmuutoksen kautta Myyrmäestä tulee turvallinen, viihtyisä ja elinvoimainen kulttuurin ja liike-elämän keskus ja se lunastaa lupauksensa yhtenä Vantaan keskeisistä kaupunkikeskuksista. Tätä tavoitetta tukevat myös Myyrmäkeen tulossa olevat isommat kaupunkiuudistushankkeet. Kaupunki tekee yhteistyötä aktiivisesti alueen yksityisten toimijoiden kanssa.

Myyrmäen tavoitteet

Myyrmäkeen suunnitteilla olevat ja käynnissä olevat kaupunkikehittämisen hankkeet luovat vahvan rakenteellisen pohjan alueen tulevalle kehitykselle ja strategisten tavoitteiden saavuttamiselle. Yksi alueen ongelmista liittyy julkisessa tilassa tapahtuvaan päihteiden käyttöön, mikä on lisännyt päihteisiin liittyvää rikollisuutta ja järjestyshäiriöitä. Tilanne on kuitenkin kääntävissä parempaan suuntaan. Vantaan kaupunki on sitoutunut tähän täysimääräisesti yhteistyökumppaniensa ja alueen asukkaiden kanssa.

Turvallisuuskysymykset muodostavat kaupunginosan kehityksen kriittisimmän alkuvaiheen onnistumistekijän. Ilman selkeää ja näkyvää parannusta koettuun ja todelliseen turvallisuuteen alueen muu kehittäminen jää helposti vaillinaiseksi eikä kykene houkuttelemaan uusia toimijoita tai investointeja. Myös alueen siisteys ja viihtyisyys vaikuttavat erityisesti turvallisuuden kokemukseen, joten niidenkin tulee olla keskeisiä panosten ja kehittämisen alueita.

Turvallisuustilanteen parantamisen rinnalla Myyrmäen kehityksessä keskeisessä roolissa on elävän ja yhteisöllisen kaupunkikulttuurin vahvistaminen.

Monipuolinen ja aktiivinen kaupunkikulttuuri toimii luontevana vastavoimana turvattomuutta lisääville ilmiöille ja tukee alueen sosiaalista kontrollia, yhteisöllisyyttä ja vetovoimaa. Turvallisuuden parantaminen ja kaupunkikulttuurin elävöittäminen eivät ole toisistaan irrallisia tavoitteita, vaan ne muodostavat yhdessä riittävän vahvan positiivisen muutosvoiman, joka vaikuttaa samanaikaisesti kaupunginosan mielikuvaan, käyttöasteeseen ja koettuun turvallisuuteen.

Kun tavoitteissa onnistutaan nopeasti, syntyy edellytyksiä myös elinvoimaa tukeville investoinneille. Näiden seurauksena Myyrmäki voi palauttaa asemansa kiinnostavana yritysten, palveluiden ja työpaikkojen sijoittumispaikana. Kaupunginosan kehityksellä on siten suora ja tiivis yhteys koko kaupunkiseudun elinvoima- ja kilpailukykystrategiaan.

Rikollisuustilanteen paraneminen ja koetun turvallisuuden vahvistuminen avaavat Myyrmäelle merkittävää pitkän aikavälin potentiaalia. Monipuolinen ja aktiivinen kaupunkikulttuuri tukee alueen sosiaalista kontrollia, yhteisöllisyyttä ja vetovoimaa. Oikein ajoitettuna ja kokonaisuutena johdettuna Myyrmäen kehitys voi muodostua esimerkilliseksi kaupunkikeskustan uudistumisprosessiksi, jossa sosiaalinen, kulttuurinen ja taloudellinen elinvoima vahvistuvat toisiaan tukien.

Tavoitteet

Myyrmäki lunastaa lupauksensa yhtenä kaupungin pääkeskuksena ja kaupunginosan pito- ja vetovoimatekijät palautuvat.

Keskisimmät ohjelmakauden tavoitteet, jotka edistävät myönteistä kaupunkikehitystä:

- **Parantaa Myyrmäen turvallisuustilannetta** ennaltaehkäisemällä häiriöitä, lisäämällä koettua turvallisuutta ja vahvistamalla viranomaisten, toimijoiden ja asukkaiden välistä yhteistyötä, asukkaiden osallistumismahdollisuuksia sekä avointa ja oikea-aikaista asukasviestintää.
- **Lisätä alueen siisteyttä ja viihtyisyyttä** kehittämällä ympäristön laatua, ylläpitoa ja yhteisiä toimintatapoja julkisissa tiloissa.

- **Vahvistaa Myyrmäen elävää ja yhteisöllistä kaupunkikulttuuria** vastavoimana kielteisille ilmiöille tukemalla osallistavaa toimintaa, kulttuuria ja alueellista identiteettiä.
- **Palauttaa ja vahvistaa Myyrmäen kiinnostavuutta yritysten sijoitumispaikkana** parantamalla alueen vetovoimaa, toimintaedellytyksiä ja myönteistä mielikuvaa.
- **Mahdollistetaan keskusta-alueen kehittäminen** kuluvalle strategiakaudella.

9. Vaikuttavuus ja avainindikaattorit

Ohjelman vaikuttavuutta arvioidaan:

- strategisten vaikutusmittareiden avulla
- taloudellisen vaikuttavuuden ja tuottavuuden näkökulmasta
- suhteessa kaupunkistrategian tavoitteisiin

Kaupunkitasoiset vaikuttavuustavoitteet koko kaupungin eri alueiden kehityskulkujen tiedostamisessa ja reagoimisessa ovat:

- Kaupungilla on toimiva ja systemaattisesti käytössä oleva tiedolla johtamisen tapa tutkia kaupunginosien kehityskulkuja
- Johtamisjärjestelmä tunnistaa ja reagoi kehityskuluihin kokonaisuutena

Vaikuttavuutta arvioidaan eri tasoilla.

- Toimenpidekokonaisuuksien ja yleisen yhteiskunnallisen kehityksen vaikutukset kohdekaupunginosien kehitykseen.
- Kaupungin palveluiden oikeanlainen kohdentuminen ja vaikuttavuus suhteessa kyseisen kaupunginosan tarpeisiin.
- Yksittäisten toimenpiteiden vaikutus- ja vaikuttavuusanalyysit

Keskeisimmät avainindikaattorit vaihtelevat hieman kaupunginosittain. Isossa kuvassa lopulta kaikki kuitenkin lopulta tiivistyy työllisyyden ja koulutusasteen paikalliseen kehitykseen. Keskeisimmät avainindikaattorit alueellisesti tutkittuna ovat:

- Työllisyysaste
- Koulutusaste
- Nettomuuttoliike koulutustason mukaan
- Väestön tulotaso
- Lapsiperheköyhyys
- Lasten ja nuorten alueelliset oppimistulokset
- Viheralueiden saavutettavuus

Lisäksi kaupunginosien asuntokannan monipuolisuutta seurataan monesta eri näkökulmasta.

10. Muutoksen toteuttaminen ja menestystekijät

Myönteisen aluekehityksen ohjelman toteuttaminen edellyttää pitkäjänteistä, suunnitelmallista ja poikkihallinnollista muutostyötä. Segregaatiokehityksen kääntäminen ei ole yksittäisten hankkeiden tai nopeiden kehittämistoimien tulos, vaan asteittainen prosessi, jossa toimenpiteiden yhteisvaikutus, oikea ajoitus ja onnistunut toimeenpano ratkaisevat lopputuloksen.

Ohjelman lähtökohtana on, että muutosta viedään eteenpäin samanaikaisesti kolmella tasolla:

1. kaupunginosatasolla konkreettisina tekoina ja kokeiluina,
2. organisaatiotasolla toimintatapoja, johtamista ja tiedolla ohjaamista kehittämällä
3. strategisella tasolla varmistamalla yhteinen suunta ja resurssien kohdentuminen pitkäjänteisesti.

Muutoksen toteuttamisessa korostuu kyky tunnistaa kunkin kaupunginosan kriittisimmät vipupisteet ja kohdentaa toimenpiteet niihin. Kaikkia alueita ei kehitetä samoilla keinoilla, vaan ratkaisut rakennetaan paikallisten lähtökohtien, vahvuuksien ja haasteiden pohjalta.

10.1. Muutoksen osa-alueet

Muutoksen toteuttaminen rakentuu useista toisiaan täydentävistä osa-alueista, jotka yhdessä muodostavat ohjelman operatiivisen perustan:

1. Tietopohja ja analyysi

Ajantasainen, alueellinen ja ilmiölähtöinen tietopohja on muutostyön edellytys. Ohjelmassa hyödynnetään sekä määrällistä seurantatietoa että laadullista ymmärrystä alueiden arjesta. Tieto ei ole vain seurantaan varten, vaan ennen kaikkea väline päätöksenteon, resurssien kohdentamisen ja toimenpiteiden valinnan tueksi.

2. Poikkihallinnollinen yhteistyö

Segregaation ehkäisy edellyttää toimialarajat ja organisaatiot ylittävää yhteistyötä. Ohjelma kokoaa yhteen kasvatuksen ja oppimisen, kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin, kaupunkiympäristön, työllisyys- ja elinvoimapaalvelut sekä keskeiset ulkoiset kumppanit yhteisten tavoitteiden äärelle. Yhteistyö ei perustu vain tiedon vaihtoon, vaan yhteiseen suunnitteluun ja yhteisesti sovittuihin toimenpiteisiin.

3. Alueelliset toimenpiteet, innovaatiot ja kokeilut

Kohdekaupunginosissa toteutetaan konkreettisia, paikallisesti räätälöityjä toimenpiteitä. Osa toimista on olemassa olevien palveluiden suuntaamista ja vahvistamista, osa taas uusia kokeiluja ja innovaatiota, joissa hyödynnetään kumppaneita ja ulkopuolista rahoitusta. Kokeilut nähdään oppimisen välineinä, joita voidaan onnistumisten myötä laajentaa. Kokeiluihin liitetään tutkimusta, jotta ymmärrys ja oppiminen niiden toimivuudesta voidaan varmistaa.

4. Johtaminen ja toimeenpanokyky

Muutoksen onnistuminen edellyttää selkeää vastuunjakoa, päätöksentekokykyä ja ohjelman tavoitteiden kytkemistä kaupungin normaaliin johtamisjärjestelmään. Ohjelman omistajuus, ohjausryhmätyö ja seuranta varmistavat, että strategiset linjaukset muuttuvat käytännön toiminnaksi.

10.2. Menestystekijät ja muutostoimenpiteet

Ohjelman onnistuminen perustuu useisiin keskeisiin menestystekijöihin, jotka ohjaavat muutostoimenpiteiden suunnittelua ja toteutusta:

Selkeä strateginen tavoite ja yhteinen ymmärrys

Kaikilla toimijoilla tulee olla yhteinen näkemys siitä, mitä muutoksella tavoitellaan ja miksi. Segregaation ehkäisy ymmärretään koko kaupunkia koskivaksi strategiseksi kysymykseksi, ei yksittäisten alueiden tai toimialojen ongelmaksi.

Oikea-aikaisuus ja fokusoitu tekeminen

Toimenpiteet kohdennetaan niihin vaiheisiin ja ilmiöihin, joissa niillä on suurin mahdollinen vaikutus. Erityisesti varhainen puuttuminen, ennaltaehkäisy ja positiivisten kehityskulkujen vahvistaminen ovat keskiössä.

Kumppanuudet ja ulkopuolinen rahoitus

Ohjelma hyödyntää aktiivisesti kumppaneita, järjestöjä, yrityksiä ja kansallisia sekä kansainvälisiä verkostoja. Ulkopuolinen rahoitus mahdollistaa uudenlaisten ratkaisujen kehittämisen ilman, että perustoimintaa kuormitetaan kohtuuttomasti.

Asukkaiden osallisuus ja luottamus

Kestävä muutos syntyy vain, jos asukkaat kokevat olevansa osa kehitystyötä. Osallisuus, avoin viestintä ja arjen kohtaamiset rakentavat luottamusta ja vahvistavat alueiden sosiaalista pääomaa.

Jatkuva arviointi ja oppiminen

Ohjelmassa seurataan toimenpiteiden vaikutuksia systemaattisesti. Arvioinnin perusteella toimintaa voidaan muuttaa, tehostaa tai suunnata uudelleen. Epäonnistumiset nähdään oppimisen paikkoina, ei muutoksen esteinä.

Näiden menestystekijöiden varaan rakentuu myönteisen aluekehityksen ohjelman kyky tuottaa pysyvää ja vaikuttavaa muutosta. Ohjelman tavoitteena ei ole vain vastata tämän hetken haasteisiin, vaan luoda Vantaalle

toimintamalli, jolla alueelliseen eriytymiseen voidaan vastata ennakoivasti myös tulevaisuudessa.